

L a t w e e f c h u N w i s e s .

Nr. 16. Zettortdeenâ 22trâ April 1843.

No Zirawas. Wezza karrâ-wihra
dsihwes zelfch un nahwes peeminna.

Andrejs Andrejs no Kursemmes, Nisputtes
Kirspheles, no Zirawas nowadda, kluë 25tâ
Nowembri 1804, karrâ deenesti nodohts. Pa-
preeksch sawam augstam Kungam un Keiseram,
Zelgawas garnisona batallionâ, kalpoja; bet
8tu Septemeri 1806, Pechterburges leibgar-
des, Pawlowstkas regimentê pahrzeltâ, leelâ
Pranzuschu karrâ, 1806 un 1807 un febbaf
1812 un 1813, bahrgi iskarrojees; un kad
20tu April 1813 tablâ Pruhfschu-semme, pee
Ligenes pilsata, gruhtha kaufchanahs Andrejam
dischgabbala lohde kreifu rohku noplehse, tad to par
unteropiziri pazeltu, ar to sudraba gohda frustu,
ta Pranzuschu karrâ 1812 puschfotu, pee tahs
pufâ-inwalidu kumpanies, ta 18tâ Webruar
1814 peeschkibre, un us sawu dsimtu weetu at-
laide ar garru gohda grahmatu, fur wiffi An-
dreja karrâ-zelli farakstiri un fur apleezinohts, ka
ne kad strahpi ne dabbujis. Gaddu febbaf, ta
14tâ Janwar 1815 irr Andrejs Andrejs ar
leelu Georgen sismi Nr. 18637, par to
gruhthu iskaufchanohs no Keisara ar scheh-
ligu prahtu apdahwinahs un par brunne-
neeku pazeltâ un dabbuja no ta laika lihds schin,
ifgaddus 4 rub. 56 kap. fudr. schehlastibas inak-
fas. Bes tam, tam wehl 2 gohda sihmes bija,
par wiffam 2 frusti un 2 lappinas.

Gan drihs 10 gaddus Andrejs gruhthu karrâ-
zeltu gahjis, ar ustizzibu sawam Keisaram un
sawai Tehwu-semmei gohdigi un paklaufigi kalpo-
jis un wairak kâ 20 weetâs breefsmigâ karrâ ug-
guni zihnijees, fur daudtreis dischgabbala lohdes
kâ fruffa birruschas, zilweki kâ lappas pa tuh-
fstoch un desmits desmitu tuhfstoch krittuschu un

affins straumehm ffrehjuschas. Kad pehz rindes
Andreja zellus pahrrauga, kâ winna passê stahw,
ko no karrâ ministeriuma, Pechterburgê ta 2trâ
Nowembri 1814 dabbujis, tad ar sawa scheh-
liga Keisara karrâ-spehku, Pruhfschu kehnam
scho paligu, prett Pranzuschem kantees, Okto-
bera mehnesi 1806 wispirmak eesahjis. Tad
11tâ Dezemeri, pee Tscherno zeema, pee No-
rew uppes un 14tâ Dezemeri eeksch tahs leelas
kaufchanahs pee Pultusk, fur Kreewi un Pruh-
fschi pirmreis Pranzuschus uswarreja, kawees.
Un 26tâ Janwar 1807 pee Zankon zeema un
27tâ pee Pruhfschu Gilawas pilsata, fur seschi
deenas no weetâs kawuschees, neisfakkamas
breesmas redsejis. No Kreewu pulka ween kahdi
9 generali eewainoti, kahdi 400 opiziri noschauti,
woi faschauti un 7 tuhfstochi saldati pagallam
nohts un 12 tuhfstochi samaitati palikkuschu.
Kur wehl Pruhfschi un Pranzuschu krittuschu!
Zif waimanu tē ne buhs atskannejuschas, kad
27tâ Janwar faulite laidahs noeet, jo ta bij ta
niknaka zihnischanas deena schinni weetâ. Bet
muhju Andreju wehl Deews isglahbe, lai jo lee-
lakas breefmas redsetu un jo ilgak sawâ pulkâ
kautohs. Jaw 24tâ Mai pee zeema Langenau,
tad pee meesta Gutstadt un 29tâ pee Silsberges
un 2trâ Juhni pee Friedlandes karsu ugguni is-
zeete. Schê Kreewu pulkâ 2 generali krittuschu,
4 bahrgi faschauti un 7 tuhfstochi saldatu no-
schauti un 12 tuhfstochi eewainoti tappuschu;
arri Andreju dischgabbala lohde pee labbas kah-
jas eewainoja. Nu lihds waffaru 1812, 5 gaddus
Kreewu Keisars meeru derreja un Andrejs atdus-
sejahs un isdseedeja sawu kahju. Deesgan buhs
attal ja-zeesch. Pranzuschu ja-sagaida, lihds
Maskawi ja-eelaisch un atpakkat zaur Pehleem,
Pruhfschem, Schlesiu un Sakschem probjam ja-
dsenn. Sagaidoht jaw 13tâ Juhni Reischds un

13tâ, 14tâ un 15tâ Juhli ne taht no Witepskes pilfata Andrejs sawa gardes, pulkâ iskawahs. 27tu Juhli Kreewu leels-karra pulks ar ohtru pulku pee Smolenskës saweenojahs, tad arri 4tâ August Napoleons ar Pranzuscheem atnahze un gribbeja dands Kreewu pilfatôs eemestees, bet to ne dabbuja, jo Kreewi duhschigi turrejahs prefti un weenadiween schahwe, tà ka jaw swehtam pilfatam, (Kreewi Smolensku turr par swehtu pilfatu) 3 daltas breefsmigâs leesmâs degge. Pa nakts us 6tu Augustu Kreewu karra-pulks isgahje no deggoscha pilfata un schi kauschanâ kahdi 4 tuhstoschi Kreewi un kahdi 12 tuhstoschi Pranzuschichi krittuschi. Andrejs dsihws, jaw ohtru deenu pee zeema Libawitsch un Walutina turrahs un eet ar Deewa paligu us Borodinas kauschanu, fur tai 25tâ August pee Maskawas uppes, 15 juhdses no Maskawas leela pilfata jaw labbi iskappajahs; bet, lai schehligs Deews pasarga! tai 26tâ August tur ar grubteem sweedreem zihnijahs; faulitei lezzohht eefahkâhs nifna affins isleeschana kâ naw redseta nebs warr buht dsirdeta. Kreewi turrejahs par sawu Keisaru un Tehwu-semmi; Pranzuschichi redseja ka nu nahwe woi karra woi atpakkat muhsoht no falla un badda. Wakkarâ bija sagahsti, katrà pussè, kahdi 70000, tas irr kohpâ 140000 wihri, woi pagallam nohst, woi pufdsihwi. Par nakti Kutusows, Kreewu karra-pulka leelafajs waddejs, ar sawu spehku no karra-platscha atkahpehs un Napoleons leelijahs, ka uswarrejs; bet kâ sebbak dsirdesim, par sawu nelaimi. Schè muhsu Andrejam dischgabbala lohde pee galwas fahwi pataisija, bet tadeht sawu pulku ne atstahje; wehl, gribbeja lihdscht, Pranzuschus dsiht prohjam. Nu Napoleons September mehnesi leelâ Maskawâ eegahje, schè gribbeja dsihwoht un walduht par wissu Kreewu walsti; bet kahdâ nakti, kluffu, kluffu, Kreewi simtu simtâs weetâs leelu pilfatu eededsinaja un bija Napoleonam jابهg, woi tihf, woi ne tihf. Tè nu Andrejs ar Kreewu karra-pulku 6tâ Oktobri pee zeema Taratina, 12tâ pee Maloi Jaroslawas, 13tâ pee Smolenskës un 1mâ Nowembri pee Krasnoi, mukdamus Pranzuschus, zeeti ween

fakahwe un pa 1000 nahwi apgulbija; wehl 6tu un 8tu Nowembri kahwahs un beidsiht no Leischu semnes us Pruhfscheem tohs mas atliffuschus aisdinne. 1813tais gads bija Andrejam pehdejs, bet arri grubtakais behdu gads sawâ karra deenestâ. Misgahje zaur Pruhfscheem, Schlesiu un Dresdeni ar sawu karra-pulku, fur wehl zitti Kreewu Keisaru draugi ar karra wihreem lihdsseja prett Napoleonu kautees, kas arween wehl ne gribbeja padohstees. Jaw daschdeen us scho zeltu pahrkahwehs, bet 20tâ April pee Ligenes pilfata knappi 80000 Kreewi ar saweem beedreem, prett 150000 Pranzuscheem usnehmahs turretees un firdigi ween zihnijahs, ka eenaidneeki ohtrureis stipraki buhdam tomehr Kreewus ne uswarreja. Bet 15000 bija us Andreja pussi gar semmi pakrittuschi un arri pascham nabbadsinam dischgabbalu lohde kreisu rohku noylehse. Nu wairak ne spehje karroht; bija tam ar affarahin saws karra-pulks jaatstahi.

Schehligs Keisars un karra-teefa Andreju ne aismirfe; to ar gohda grabmatu ar karra sihmehin, ar schehlastibas maksu kâ unteropiziri un Georgen brunneeneeku us sawu mihlu Zirawu, knappi 30 gaddus wezzu, 1814tâ gaddâ, pahrlaide. Schè dsihwoja, paligu un tehwischfigu apkohpschanu pee Zirawas zeenigeem kungeem atraddis; apprezzejahs, 3 deklus un 1 meitu sawâ laulibâ redseja un 23schu Merz 1843 wiinna meefas ar luhgschanahm un Deewa schehlastibu slawedami us kappa duffu aisweddam, kad jaw preeksch 30 gaddeem schi kreetna karra wihra kreisu rohku pee Ligenes pilfata Wahzusemannè nomirrusse un aprakta kluiise. Bet par wisseem, lassitajs pee schi pateefa stahsta apdohma, ka tas wissspehzigajs Deews, Andreju, zaur tuhstosch tuhstoschahin ugjunigahm nahwes lohdehm, un zaur tuhstosch tuhstoscheem sohbins zirteeneem, zaur mirronu spailehm un affins straunehm, dsihwu isweddis, sawam augstam wahrdam par slawu un gohdu, gribbedams Andrejam leezinahrt: kad arri par tawu labbu rohku 10 tuhstoschi un par tawu kreisu rohku 100000 kristu, ne bihstees; es tad wehl spehju

tewi dsihwu pahwest, pee taweem raddeem un peederrigeem. Rungš, tà tas tawai schehlasti-bai, bija patizzees: apschehlojees nu arri par schi wezza farra-wihra dwehfeli; dohd tai muhschigu dsihwibu sawâ schehlastibas walstibâ un tahm peekussuschahm meesahm faldu duffu kappâ, lihds jaunam augšchamzelschanas rihtam; Rungš tad sawahk wiinna iskaifitus lohzeklus un puschko tohs ar jaunu dsihwibu un debbesz spohschumu un taisnotu, apschehotu dwehfeli. Amen!

A. B.

• Labba mahziba.

Schi mahziba irr tà: ka tohs masuš tahr-pinus jeb kuffainischus, kas seeda-laikâ, us puk-kehlm, tà kâ ahbolu dahrsôs irr mannijami, zaur to ween warroht aisdsiht, kâ pukkes un kohkus ar tahdu nhdeni apflazzina woi apsprizze, kurrâ kartuppeli buhs nowahrii, prohti kad tas labbi irr atdfiffis.

C. M — r.

• Nabbaga fehrdeenite.

Bes lappahm kohki stahweja,
Un fehrdeenite staigaja
Pa slapju zekku tumfiba,
Nemeenu swaigini redseja
Un firds tai bija bailiga,
Un affaras tai tezzeja.
Wairs ne dfeedaja putnini,
Tik wehjsch tad puhte maktigi.
Kad tas tohs truhmus grohsija,
Ta meita kluffam raudaja,
Un kad tas kohkus apgahse,
Tad wiinna dikti eebrehsz.

Tâ peenahze pee kapsehtas,
Un tur us zekkeem nomettahs,
Un raudadama raudaja,
Un sawas kaites suhdseja:
„Alk Deews, ak glahb man nabbagu,
Es redsu leelu firdehsu.

Tik walkar tehwu aprakke,
Un schodeen mahte nomirre.
Ta firds lai behdâs pahrluhse,
Ta tehwm pakkat aishgahje.
Tehws pelnija man maifiti,
Un mahte gebrbe mihligi,
Nu wiinni abbi mirruschi,
Nu weena es palikkusi,
Naw maifites, naw apgebrba,
Schi gruhtâ ruddens laizinâ!
Alk Jesus Kristus, peewahki
Man arri sawâ debbesi!“ —

Tâ waidedama pakritte,
Lihds tur pat meegâ aismigge.
Tad palikke it meeriga,
Kâ paradihse eewesta,
Un jauku dseefnu klausija,
Ko scheitan nekad dširdeja,
Un eeraudšija spohschumu,
No pulku swezzehm spihdumu,
Un wehtra to ne krattija,
Bet debbesz pukkes seedeja.

Tê rahdahs debbesz gohdibâ
Pats Rungš; klahk swehtu draudšiba,
Kas baltas drehbes neffaja,
Un krohni sawâ galwinâ,
Jo wiinni schlihschi dsihwojschi,
Par tizzib' nahwi zeetusch.
Teem palmas sarri rohkâs bij,
Ušwarrejuscheem eedohti.
Bet tà kâ swezze tumfiba
Ta Runga spohschums spihdeja.

Tas Rungš pee wiinnas apstahjahs,
Drihs swehtas dseefmas nobeidsahs:
„Tehws, mahte, tew gan mirruschi,
Bet weena tu ne palikfi.
Tik drohschojees un statt' us man,
Par tehwu Es tew esmu gan.
Es wiffu pasaul' ušfattu,
Ar tehwa azzim eeraugu,
Un nabbadsineem eedohnu
To mantu, so Es sohlju
Eeksch sawa swehta wahrdina,
Lai tee to patur tizzibâ.
Tam, kas tew eedohs drahn' un mais',
Un preezinahs tew tawâ rai',
Es leelu maksu nolikku,
To augstu debbesz gohdibu.
Kad buhs labba, klausiga,
Kad Manni luhgsi tizziga,

Un mannu wahrdu mihlesi,
 Un tikfufchi to darrifi:
 Tad Manni swehti engeli
 Tew klastu buhs kà glahbeji!
 Tad ne raudi, skatt' til us man,
 Par tehwu Es tew esnu gan.“

Tas Kungò to fazzijis pasubde,
 Un ta no meega uslehze
 It fasilufi, preeziga,
 No wiffahni behdahm wessela.
 Za drohschi mahiàs pahrgahje,
 Un firbs tai wairò ne pahrluhse.
 Kad wehisch tohs krumus grohsija,
 Za meita kluffam fazzija:
 „Es ne esnu wifs atskahra,
 Man tehws irr debbes augstibâ!“
 Kad wehtra kohkus apgahse,
 Za meita skanni gawile:
 „Es ne esnu wifs atskahra,
 Man tehws irr debbes augstibâ!“

J. R.

Teefas fluddinaschanas.

Us pawehleschanu tahs Keiserifkas Majesteetes,
 ta Patwaldineeka wiffas Kreeru-Walstis ic. ic. ic.,

fad pahr to mantu ta nomirruscha fainneeka Felzz
 Muzzeneek un winna seewas Trihnes, no mafas
 Behrses Jaunsemmu-mahjahm, inventariuma-truh-
 kuma un magasihnes-parradu labbad konkurse no-
 spreesta, tad tohp wiffi parradu deweji peemineta
 fainneeka un winnas seewas zur scho usajinati, ar
 sawahm prassichanahm un winnu peerahdischanahm
 lihds 17tu Mai f. g., fas par to weenigu un ieslehg-
 schanas-terminu nolifts, pee schihs pagasta teefas pee-
 teiftees. Leelâ Behrsè, 22trâ Merz 1843. 2
 (Z. S.) Kubje Jehkab Neudorff, preeksehdetais.
 (Nr. 24.) E. J. Kaunigki, pag. teefas skrihw. weetâ.

* * *

No Wahrbales pagasta teefas tohp wiffi tee, lam
 kahdas taisnas prassichanas pee tahs atlirkufchas mau-
 tas ta eefsch Krohnamuischas Nisorges pagasta nomir-
 ruscha kalpa Jehkab Dreimann hubtu, scheid lihds us-
 ajinati, 8 neddelu starpâ, un wifswelak lihds 21mâ
 Mai f. g., ar sawahm peerahdischanahm pee schihs pa-
 gasta teefas peeteiftees, un sagaibht ko teefa pehz lik-
 lumeem spreedihs, ar to peekohdinaschanu ka pehz scha
 ieslehgschanas-termina, neweens wairò ne taps klau-
 fihst, bet us kluffuzeeschanu atroidihts. Wahrbales
 pagasta teefa, tai 26tâ Merz 1843. 2

(Nr. 137.) N. Sommer, preeksehdetais.
 S. Seegrün, pagasta teefas skrihweris.

Naudas, labbibas un prezzu tirgus us plazzi. Rihgâ, tanni 19tâ April 1843.

	Sudraba			Sudraba	
	Rb.	Kv.		Rb.	Kv.
1 jauns dahlderis geldeja	1	33	1 pohds kannepu tappe malkahst ar	1	—
1 puhòs rudsu tappe malkahst ar	1	27	1 — limu labbakas surtes — —	1	80
1 — kweeschu — —	2	—	1 — — Aistakas surtes — —	1	60
1 — meeschu — —	1	—	1 — tabaka — —	—	65
1 — meeschu = putrainu — —	1	50	1 — dselses — —	—	75
1 — ausu — —	—	75	1 — sweesta — —	2	50
1 — kweeschu = mitu — —	2	50	1 muzza silku, preeschu muzza — —	7	—
1 — bihdeletu rudsu = mitu — —	1	80	1 — — wihfchunu muzza — —	7	25
1 — rupju rudsu = mitu — —	1	25	1 — farkanas sables — —	7	—
1 — sürnu — —	1	50	1 — rupjas leddainas sables — —	6	—
1 — limu = sehklas — —	2	50	1 — rupjas baltas sables — —	4	10
1 — kannepu = sehklas — —	1	50	1 — imalkas sables — —	4	—
1 — timmenu — —	5	—			

W r i h w d r i e k k e h t.

No juhrmallas gubernementu augstas waldischanas-puffes: Waldischanas-rahts U. Weitler.